

Mejdán na Konečné

STANISLAV

ŠTĚPÁNEK



**Mejdan
na
konečné**

Mejdan na konečné

STANISLAV

ŠTĚPÁNEK



NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

Copyright © Stanislav Štěpánek, 2017
Cover Illustration © Žaneta Kortusová, 2017
Cover Art © Lukáš Tuma, 2017
Czech Edition © Nakladatelství Epoque, Praha 2017

ISBN 978-80-7557-088-8 (print)

ISBN 978-80-7557-473-2 (ePub)

ISBN 978-80-7557-474-9 (Mobi)

ISBN 978-80-7557-475-6 (pdf)

*Život je jako divadelní kus.
Nezáleží na tom, jak byl dlouhý,
ale jak dobře byl zahrán.*

- Lucius Annaeus Seneca

EPILOG

Rčení „V mladém těle mladý duch“ obdobně jako „Ve starém těle starý duch“ jsou z podstaty plytká, nicméně proti nim nelze formálně nic namítnout – když už nic jiného, odrážejí alespoň realitu. Oba (tělo i duch) přišly na svět pěkně ruku v ruce v jednu chvíli, narozeniny slaví společně a společně si užijí i kremaci. Nebetyčnou pitomostí je ovšem verze „Ve starém těle mladý duch“.

Musel ji vymyslet buď zfetovaný romantik v alkoholovém opojení, nebo pisatel důchodové reformy se zvrhlou zálibou cestovat v letadle pilotovaném sedmdesátníkem mladého ducha. Dovedete si ostatně představit ducha, který se zdržel v děloze jen proto, aby byl mladší než tělo? Jak se tam někde zapomněl, zatímco tělíčko je už na světě, a on se lopotně drápe vagínou k východu a křičí: „Počkejte na mě! Já patřím k němu, mám jen zpoždění!“ Když tedy někdo řekne, že ve starém těle sídlí mladý duch, já jen dodávám: „... a na starém bělidle stará babička.“

Pokud by šlo ale jen o pitomost, nestálo by to ani za mávnutí ruky, protože kdybychom měli nad každou pitomostí mávat rukou, máme už dávno vykloubená obě ramena. Tahle optimisticky laděná demagogie je totiž nebezpečná a snaží se nám podsouvat, že zchátralé tělo máme hodit za hlavu a v sedmdesáti vtrhnout na diskotéky, začít skákat padákem, učit se čínsky, zakládat firmy a plánovat světlé zítřky. Kdo jí podlehne, kupuje si dokonce jízdenku MHD na rok dopředu. Já si kupuji čtvrtletní a celé dny trnu, zda ji stihnu projezdit, protože představa, že dopravnímu

podniku daruji jen jediný předplacený týden, mě do slova šírá – a jsem si jistý, že by mě šířala i pod tíhou vlastního náhrobku. Prostě jak radí jeden můj známý: „V tvém věku si už nekupuj zelené banány.“

Ze stejné kategorie hloupostí pocházejí rčení typu „Staré housle krásně hrají“ nebo „Co se v mládí naučíš, ve stáří jako když najdeš“. Mohu vás ujistit, že ne najdete ani bačkory, které jste včera někam položili. A pokud nějaký pozorovatel považuje mlčení za výraz moudrosti a umění naslouchat, musím mu říct, ať se rychle probere! Ve skutečnosti jsme už zapomněli, co jsme chtěli říct.

Uvádím to na pravou míru, abyste se nerouhali řeči jako „Mládí je v prdeli a do důchodu daleko“. Bude totiž hůř! V prdeli bude důchod a vy blíže ke hrobu. I proto tenhle epilog dávám na začátek. Vždyť kde je psáno, že konec nemůže být začátkem?

ÚDER NA SOLAR A DEZERT V HILTONU

Zapnul jsem poslední knoflíček košile a podal jsem si i uzел na kravatě. Testy dopadly vcelku uspokojivě. Žádné překvapení. Stačí hodinu před odběrem krve spolykat ty správné prášky. Na cholesterol, na cukr a bůhví na co ještě беру ty ostatní.

Oči zpoza brýlí mě sledovaly nepřátelsky, zkoumavě, a vysílaly němý vzkaz: Však já na ten tvůj podvod přijdu! Moje doktorka totiž trpí úpornou mánií dokázat mně, světu i vědě, že člověk s takovou životospřávou zdravý zkrátka být nemůže, a že pokud zrovna nějakou chorobu ještě nemá, tak ji zákonitě velmi brzy dostat musí.

Tenhle zápas ovšem vede jen sama se sebou a vede ho už léta. Když jsem kdysi, po osmnáctileté pauze, potřeboval navštívit lékaře, s překvapením jsem zjistil, že už neexistují obvodáči a závodní lékaři. Že moje dorostová lékařka před mnoha lety umřela a zdravotní karta s mým jménem nebyla způsobilá k digitalizaci, takže skončila v malešické spalovně. Byl jsem bez doktora, nikam jsem nepatřil, nikoho neznal. Netušil jsem, zda jsem v dětství prodělal neštovice, kdy mě naposledy očkovali proti tetanu... ba ani to, zda babička trpěla cukrovkou, což by naznačovalo, že ji jednou mohu dostat i já.

Tak jsem se nakonec dostal i já ke své doktorce. A byla to neláska na první pohled.

Úvodní návštěva, po níž jsem měl za minutu odejít do lékárny s receptem na penicilin, se protáhla na dvě hodiny. Začala zevrubnou rekonstrukcí mého života, v níž se slepovaly po kouscích už dávno zapoměnu-

té údaje o tom, co jsem v dětství prodělal a co prodělali moji dávno zemřelí příbuzní. Tento výslech mě přesvědčil, že, ač lžu vcelku nerad, protože mě to už zmáhá, musím přece jen některá fakta o současném životě poněkud upravit a udělat je pro paní doktorku stravitelnější. Zapřel jsem, že snídám pouze cigarety, jejich denní konzumaci jsem vydělil dvěma, alkohol pro jistotu třemi, zdvojnásobil jsem množství tělesného pohybu a mlčením přešel některé drobnosti, které by ji dozajista rozčílily. Přesto hrůza v jejích hlubokých tmavých očích postupně přecházela v nefalšované zděšení smíšené s údivem, jak při tom všem mohu být ještě naživu. Předepsala mi antibiotika a objednala hned za týden s určitým váháním, zda už není pozdě.

Tak začala hotová kalvárie. Od té doby jsem přestal být zdravý. Při další návštěvě, sotva jsem vstoupil do dveří ordinace, na mě vítězoslavně mávala nějakým papírem a sdělovala mi, zda vím, jaký mám cholesterol. S požívačnou radostí, aniž by čekala na odpověď, mi sdělila, že dvanáct. Vzhledem k mému vzdělání zřejmě očekávala přinejmenším úlek. Dvanáct! Marně. Nevěděl jsem, co je cholesterol, nevěděl jsem, jestli dvanáct je moc nebo málo. Předpokládal jsem ale, že dvanáct není akorát. Jelikož se nedočkala triumfu, obrátila nad tou ignorancí oči v sloup a pak mi zevrubně vylíčila, v jakém jsem ohrožení života. Dostal jsem zákaz kouření i pití alkoholu a stručnou příručku, co smím a nesmím jíst. A pochopitelně pozvánku na další vyšetření.

K četbě oné příručky jsem si otevřel lahev skvělého chardonnay a v duchu smířen s tím, že některé drobné ústupky – přece jen mám nějaký věk a musím o své zdraví dbát – budu muset udělat, jsem začal listovat svou budoucností. Nebyla dlouhá. Na třetí

stránce, kde začínal seznam mého nového gurmánského menu (první dvě stránky byly plné nesrozumitelných lékařských blábolů), jsem zjistil, že všechno, co mi chutná, je se zdravím a životem naprosto neslučitelné, a tudíž od nynějška nepovolené. Prostě šlus, verboten. Naopak bez omezení mohu brokolici dušenou, brokolici vařenou, ba dokonce brokolici syrovou. Autoři příručky dokonce projevili určité pochopení pro zvrhlíky mého typu a nabídli pár receptů, které brokolici obohatily o další podobné blafy. Utvrdilo mě to v přesvědčení, že tudy cesta nevede, a příručku jsem zařadil do tříděného odpadu.

Paní doktorku jsem přesvědčil, že na brokolici jsem alergický, a nechal jsem si předepsat nějaké prášky. Ochtově jsem jí nasliboval všechno, co chtěla. Chemie fungovala skvěle a prášky mi umožňovaly vést plnohodnotný život. I lékařce to vyhovovalo. Nadále mohla vyhrožovat, přednášet, lomit rukama a peskovat mě.

V průběhu měsíců a let nepřetržitých vyšetření čehokoli přicházela s podezřením na choroby všeho druhu. Následné prohlídky u všemožných specialistů ale nezvratně deptaly její ego a objevoval jsem u ní první známky deprese. Průchodnost krčních tepen byla jako u mladého nekuřáka; plíce, nevím jak, ale dýchaly plicními sklípky... a srdce, i po čtyřiaadvacetihodinovém napojení na jakýsi přístroj, bilo pravidelně. Tyto výsledky doktorku mučivě pudily k hledání dalších a dalších možností a mezi všemi bizarnostmi chybělo snad už jen podezření na rakovinu děložního čípku.

Občas jsem šel do sebe – bylo mi jí líto – a snažil jsem se jí ukázat, že si její rady беру k srdci. Tu jsem přinesl ke kontrole vzorek moči (samozřejmě cizí a pochopitelně zcela zdravého jedince), tu jsem, dojat sám sebou, popisoval, jak omezují pití a kouření, což se mělo projevit i v onom vzorku moči. V takových chvílích

paní doktorka – alespoň se mi to zdálo – na okamžik, byť téměř neznatelně, zjihla. Dělal mi radost, že má radost, tak jsem jí jednou řekl, že už kouřím jenom dvacet namísto dřívějších čtyřiceti cigaret. V tom svatém nadšení jsem zapomněl, že kdysi při prvním výslechu jsem uvedl číslo 15 až 20 cigaret denně.

Bohužel měla na rozdíl ode mě paměť a mou kartu. Od toho momentu naše vztahy znatelně ochladly a jednou mi dokonce vyhrožovala vyloučením ze systému zdravotní péče. Proto už dobré skutky nedělám, neboť se nakonec obrátí proti mně. A to nemám zapotřebí. Laskavosti má člověk prokazovat jen sám sobě. Odplatou jsem musel absolvovat řadu dalších vyšetření.

K práškům červeným přibýly bílé a zelené. Postupně jsem se seznámil s odborníky na střevo tenké i tlusté, specialisty na štítnou žlázu, neurology, fyzioterapeuty, cévními chirurgy, jen k patologovi se mě ta saň poslat neodvázila.

„Chceš válku, bude válka!“ syčel jsem na nemocniční chodbě při čekání na nějaký screening či co. Začal jsem ji zásobovat závěry vědeckých studií o blahodárném vlivu vína na výskyt infarktu myokardu, důkazy o tom, jak některým pacientům ukončení nikotinového přísunu urychlilo rakovinové bujení, a pochopitelně jsem ji oblažoval příklady osobností, jež se navzdory alkoholismu a nikotinismu dožily vysokého věku, zatímco mladí asketové skončili pod koly automobilu. Mým oblíbencem se stal Churchill, který, jak známo, holdoval pitivu i kuřivu a na otázky, jak se dožil tak vysokého věku, odpovídal, že za to vděčí kvalitní whisce, doutníkům a zásadě, že nikdy nestojí, pokud může sedět, a nikdy nesedí, pokud může ležet.

Pročež můj anděl strážný v bílém plášti začal kromě mě nenávidět i nebožtíka Churchilla, takže jsem

přece jen tu a tam zažíval v ordinaci záblesky radosti a uspokojení.

Teď, zrovna teď na mě zkoumavě hledí od stolu a přemýšlí, jak mě dostat. Náhle vzhlédla od lejšter a oči se jí lačně rozzářily. Cítil jsem se jako boxer, co během zápasu na desetinku vteřiny pohlédne do hlediště, zapomene se krýt... a přesně v ten okamžik dostane smrtící ránu na solar.

„Pane inženýre, řídíte auto?“ pronesla s těžko utajovaným přízvukem triumfu v hlase. Hovořila pomalu a bylo jasné, že si každé slovo vychutnává a těší se na bohatou duševní sklizeň, kterou jí už za chvíli proti své vlastní vůli naservíruji.

„Pochopitelně, že řídím.“

„A máte na to potvrzení?“

Znejistěl jsem. Jaké potvrzení? Co to má znamenat? Samozřejmě mám řidičák. Platný.

„Vám je, koukám, pětasedesát. Víte, že ve vašem věku potřebujete potvrzení od lékaře, že jste schopný řídit auto?“ optala se sametově, hledíc na mou kartu s datem narození. „A to vystavuji já,“ dodala vítězně.

Bylo mi jasné, že se budu muset chovat pokorně a mile, jinak mi babice ten papír nedá.

Zničehonic, bez varování a bez přípravy, jsem se ocítl mezi seniory vydán všanc mocí posedlé lékařce, která bude rok co rok rozhodovat, zda jsem ještě způsobilý vyjet na silnici.

Seděl jsem v kanceláři, na stole se povalovalo potvrzení od doktorky. Ještě k tomu porada. Už dávno jsem vlastně nevěděl, na čem zrovna děláme. Musím si najít pár detailů ke každé zakázce. Tím je vždycky uvařím. Vy o své zakázce nevíte ani tohle, zatímco já musím znát detailně práci vás všech!

Osvědčená metoda, která nikdy nezklamala. Pochytil jsem ji už na vysoké od jednoho profesora litera-

tury. Byl to debil, ale za tu metodu jsem mu dodnes vděčný. U státnice mi předhodil nějaké dílko, o němž tvrdil, že jde o zlatý fond našeho písemnictví, o němž jsem neměl ani tušení, s otázkou: „Co říká Josef na straně 156, když vyjde z lesa na louku?“ Byl jsem rád, že jsem neztrácel čas četbou zlatého fondu. Státnice trvala půl minuty.

Porada byla bohužel jednak delší a jednak nestála za nic, nebyl jsem ve formě. Dokonce se ani žádná z přítomných dam nerozbrečela. Asi jsem opravdu starý a měknu.

Lékařské osvědčení jsem složil do malého čtverečku a strčil k řidičáku. Ještě ten pitomej oběd s Henrim. Henri je žoviálně slizký šéf bruselské centrály naší firmy a můj nadřízený. Přiletěl něco řešit. V Hiltonu bylo jako vždycky víc číšníků než hostů. Nechápu, kdo může mít zálibu jíst po hotelích. Neznám nic horšího. Henri pochopitelně jedl výhradně v hotelu, kde bydlel. Uspořil čas. Byl to Valón, to je něco jako nedopečený Francouz s geny po pruské prababičce, ale ne docela, tak mě bouřlivě objímal a líbal na obě tváře. Přes rameno mu byly vidět nekonečně řady dokonale bíle prostřených stolů. Hromadné stravování s pěti hvězdičkami.

Aperitiv. „Ty potíže s KNC vyřešíme v Bruselu. Je to nadnárodní klient, tak nám tady nekomplikujte situaci... určitě musíte mít to nové plánování na televizi. V Paříži ho testují... Přejít z vertikálního na horizontální řízení...“ Nemám Henriho rád. Nikdy jsem ho neměl rád. „Klienti přitvrzují, v branži je to čím dál těžší.“ Vždycky to byl slizoun a podrazák, který se na Prahu díval svrchu. „Mladí... kreativní... nová krev...“

Projedli jsme se k dezertu. Pomyslel jsem na doktora a s chutí si objednal profiterolles. To bude nářez pro můj cholesterol! Já jí dám, babě jedové, potvrzení!

„Už máš důchodový věk... unaven... nikdy nezapomeneme, co jsi pro firmu udělal...“

Když Henri po mém boku vešel do prostorné zasedačky, všichni povstali a začali tleskat. V žoviálním projevu, v němž neopomněl zdůraznit i oporu, jakou mi byla rodina, vyzdvihl mé nehynoucí zásluhy o značku, manažerské schopnosti, které se snoubily s hlubokou znalostí trhu, příkladnost v pomoci mladým a perspektivním kolegům a tak dále. Za takový projev by se nemusel stydět ani řečník na pohřbu toho kokota Brežněva. Jenomže tohle nebyl pohřeb a v duchu jsem si říkal, jak vůbec může firma poslat do důchodu tak nenahraditelného člověka, aniž by se obávala bankrotu. Svůj sólový výstup zakončil Henri nekonečným potřásáním rukou korunovaným nechutnými polibky na tvář. Asi se mu po Brežněvovi stýskalo či co.

Slušelo se pronést rovněž pár blábolů, za něž jsem se kupodivu styděl, už když jsem je pronášel, což se mi dlouho nestalo, a hlavou mi blesklo, jestli do toho důchodu opravdu nepatřím. Na rozloučenou jsem obdržel obligátní zlaté pero Mont Blanc (tu firmu zastupujeme, takže zboží dostáváme s velkou slevou) a rozměrný portrét zakladatele firmy usazený v bohatě zdobeném barokním rámu. Zakladatelů vyvedených v různých pozicích tu v oleji, tu pouze načrtnutých uhlem pro méně významné dary, jsme měli na každé pobočce v zásobě přehršel. A i rám tedy našel konečně uplatnění, protože jsme jich před lety koupili stovku na nějakou akci, která se pak nekonala a nikdo nevěděl co s nima.

Takže jsem zakladatele odložil ke stěně, vzal si ibuprofen, protože mě zas příšerně chytla záda, a se sklenkou absolvoval povinné kolečko mezi zaměstnanci. Nikdo z nich se pochopitelně neodvážil ani stínem naznačit, jak je rád, že ten dědek, brzda pokroku

a překážka mládí, jde konečně do penze. Naopak. Budu prý všem moc chybět... Jediný, kdo měl důvod litovat upřímně mého odchodu, byl grafik Tomáš.

Dostal do postele každou moji sekretářku a vždycky z toho byl skandál, který jsem musel řešit. Protože sekretářka se sežene snáz než dobrý grafik, vyhodil jsem vždy sekretářku, a Tomáš tak dostal na podnose další kořist. Jednu dobu jsem váhal, zda na něj nemám shánění sekretářek rovnou přehodit. Minimálně pohovory by byly v jeho podání zábavnější.

Vrátil jsem se do kanceláře, ze stěn sundal pár obrázků, šuplíky vysypal do tašky, pod paží uchopil otce zakladatele v rámu a odešel jsem středem rovnou do důchodu.

DŮCHOD, DEN PRVNÍ A PÁR NÁSLEDUJÍCÍCH

Důchod začal dobře, neb jsem nemusel vstávat. Udělal jsem si kafe, zapnul v televizi čtyřadvacítku, vykouřil pár cigaret a přemýšlel, co budu dělat. Paměť mého telefonu (který jsem si směl laskavě ponechat) je obří a seznam čísel nekonečný. Probírám ho. Některá jména mi nic neříkají, ale bál jsem se je smazat, co kdyby to byl někdo důležitý? U posledního jsem zjistil, že není komu zavolat. Dokonce není ani co zavolat.

Mladší dcera si udělala přes poledne chvilku a zašli jsme na skleničku. Upozornil jsem ji, že nemá chodit s nahými zády, protože určitě nastydne a bude mít v háji ledviny a močový měchýř. Poslouchejte hlas zkušenosti, děcka. Považoval jsem za svou povinnost jí taktně naznačit, že s manželem vychovávají dítě špatně, protože nemá doma žádný řád, je stále na internetu a kazí si oči. Nedalo mi, abych nezopakoval i svůj názor, že noviny, v nichž pracuje, jsou slátanina, mladí redaktoři nemají šajn o gramatice a nestvoří kloudnou větu, že telefonní operátoři jsou vyděrači a měli bychom se proti nim všichni vzbouřit a mobily hodit do Vltavy, že obchodní inspekce je banda zkorumpovaných kreténů, která se spolčila s obchodními řetězci, a její manžel je prostě naprostý blbec, když koupil akcie Facebooku. Ale jinak jsem se docela držel zpátky a rozloučili jsme se, když musela běžet pro děcko do školky.

Slavím narozeniny. Od dětí jsem dostal cedulku na krk, kde bylo uvedeno mé jméno, bydliště, krevní skupina a telefony obou potomků s prosbou, vysázenou kurzivou, aby jim, pokud mě někdo někde najde, laskavě zavolal, neboť jsem jejich tatínek... Holkám to připadlo jako velmi vtipný dárek. Mně to vtipné nepřipadalo vůbec a do tiché zuřivosti mě vytáčel švagr Láďa, jenž to považoval dokonce za vrcholně vtipný. Mával skleničkou becherovky, každému cedulku s řehotem ukazoval a vykřikoval: „To je dobrý! He he...“ a neustále se mi ji pokoušel zavěsit na krk. A to má skoro o deset let víc než já! Dědek jeden! Neměli by ho už pouštět na veřejnost! Cedulka mi schlíple visela na krku mezi znavenými prsními svaly, které se opíraly o břicho. Účastníci oslavy se se mnou jednotlivě fotografovali, já se šťastně usmíval a v duši se mi usadila depresivní sebelítost.

Děti mám ale v podstatě hodné, protože telefonní čísla, uvedená na kartičce, byla pravá. Takže až se někde zaběhnu, antoušci mě hned neutratí.

Stejně jsem se ale těšil, až všichni odejdou.

Se zraněnou duší, cigaretou a skleničkou darovaného vinného klenotu jsem se uvelebil před televizí. Mladí analytici mi z obrazovky radili, kterou komoditu či akcie mám nakoupit, vysvětlovali, proč index PX na ostrově Vanuatu poklesl v průběhu jediného dne o 0,3 procenta, což vyvolalo chaos až v africké Bujumbure. Naštěstí mě uklidnili, protože Evropská komise vývoj sleduje s bdělou opatrností.

Ústředním tématem zpráv se dnes stali důchodci. Různobarevné grafy přesvědčivě dokazovaly, že staroušů jsou mraky. Jsou všude. Navzdory své biologické nefunkčnosti se rozmnožují geometrickou řadou a zjevně se chystají zaplavit Evropu a znehybnit ji. Důchodci, senioři, starci a stařeny, geronti, osoby